

Nr 518.

Av herr **Ahlsten m. fl.**, i *anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 110, angående vissa avlönings- m. fl. anslag under riksstatsens fjärde huvudtitel för budgetåret 1950/51 m. m.*

Frågan om landets behov av hästar har under de senaste åren i olika sammanhang varit föremål för uppmärksamhet. Till följd av den alltjämt fortskridande motoriseringen har antalet hästar i vårt land minskat högst avsevärt. Härigenom har intresset för hästaveln och uppfödningen av hästar helt naturligt blivit mindre, eftersom uppfödarna icke längre kunna räkna med ens tillnärmelsevis samma avsättningsmöjligheter som tidigare.

De rådande förhållandena på hästavelns område ha särskilt framhävt angelägenheten av att det vid krigsberedskap inom landet finnes tillgång till lämpligt hästmateriel i erforderlig omfattning. Vid en avspärning, som reducerar eller omöjliggör import av motorbränsle, kunna avsevärda svårigheter uppstå för såväl armén som näringslivet, icke minst för jordbruket och skogsbruket. I händelse av brist på drivmedel för bilar, traktorer och andra motordrivna maskiner skulle nämligen de militära myndigheterna och näringsidkarna vara hänvisade att konkurrera om den tillgång på dragkraft, som finnes inom landet. I ett sådant läge skulle bristen på lämpligt hästmateriel kunna bli katastrofal både för vårt försvar och för våra möjligheter att upprätthålla jordbruksdriften i den utsträckning, som är nödvändig för folkförsörjningen.

Erinras må, att den under efterkrigsåren inträdda starka nedgången av häststammen påtalades i en till statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet inom andra kammaren år 1949 framförd interpellation, varvid särskilt framhölls, att nedgången av antalet unghästar och föl vore nära nog katastrofal. Interpellanten framhöll, att det vore uppenbart, att intresset för hästuppfödningen behövde stimuleras med hänsyn till både försvaret och jordbruket. I sitt svar på frågan om vilka åtgärder, som borde vidtagas för att stimulera intresset för hästuppfödningen, framhöll departementschefen, att den mekanisering av jordbruket, som påginge i rask takt, måste få till följd en betydande minskning av häststammen. Enligt departementschefens mening tycktes emellertid reduktionen i hästantalet ha kulminerat, och den beredskapsmässiga synpunkten på problemet syntes honom därför vara något så när tillfredsställande. Emellertid sade statsrådet till sist, att om utvecklingen skulle vända i negativ riktning med bl. a. klara risker för försvarsberedskapen, borde frågan upptagas till förnyad prövning.

Sedan dess har emellertid utvecklingen gått i negativ riktning, då antalet

hästar i landet nedgått från 497 000 år 1948 till 465 000 år 1949, en minskning sålunda på ett enda år med icke mindre än 32 000 hästar. Anledning synes därför föreligga att upptaga frågan till förnyad prövning.

I detta sammanhang må även erinras om tidigare vidtagna åtgärder för hästavelns befrämjande. I direktiven för 1945 års utredning rörande åtgärder för ridhästavelns befrämjande framhölls sålunda angelägenheten av åtgärder för säkerställande av tillgången på för krigsbruk lämpade ridhästar. På grundval av förslag från denna utredning framlades i proposition nr 14 till 1947 års riksdag förslag till olika åtgärder för hästavelns främjande. Riksdagen biträdde dessa förslag samt uttalade, att åtgärder för främjande och stöd-jande av denna avel vore i hög grad påkallade.

Även andra stödåtgärder för hästavelns vidmakthållande ha vidtagits. Så- lunda beslöt 1948 års riksdag att bibehålla uppköpet av remonter vid oför- ändrat antal av 500 trots då föreslagen reducering av stamhäftantalet och minskning av antalet kavalleriregementen. De varmblodiga hästar, vilka icke erfordrades som ridhästremonter, skulle nämligen som en stödåtgärd åt den varmblodiga hästaveln inköpas som varmblodiga ackordshästar. Härigenom avsågs, att den varmblodiga hästavelns avsättning skulle bibehållas i dittills- varande omfattning.

Enligt det i Kungl. Maj:ts proposition nr 110 till innevarande års riksdag framlagda förslaget rörande arméns remontering har antalet stamhästar föreslagits skola — utöver vad som beslöts vid 1948 års riksdag — minskas med ytterligare 1 418, varjämte arméns årliga remontering av varmblodiga hästar skall begränsas till omkring 350 hästar. Till och med år 1953 skulle emellertid fortfarande 500 varmblodiga remonter inköpas per år för arméns räkning.

Lantbruksstyrelsen, som enligt sin instruktion har att svara för att lant- försvarets behov av hästar blir behörigen tillgodosett, har framhållit att ur de synpunkter, styrelsen hade att beakta, bestämda invändningar måste resas mot den föreslagna inskränkningen av remonteringen. Det vore enligt styrelsens mening av största vikt att alla möjligheter tillvaratoges för att trygga en reserv av varmblodiga hästar.

En minskning av det årliga remontinköpet från 500 till 350 hästar skulle innebära ett hårt slag för aveln. Med stöd av tidigare vunna erfarenheter kunde allvarliga farhågor hysas för att den reduktion av stostammen, som otvivelaktigt bleve följden, t. o. m. skulle antaga större proportioner än för- hållandena i och för sig gäve anledning till. Om detta inträffade skulle där- med varje möjlighet att upprätthålla en någorlunda tillräcklig reserv av varmblodiga hästar omintetgöras.

Särskilt med tanke på den från olika håll och av ansvariga myndigheter framhållna angelägenheten av att vid en avspärning hava tillgång till ett för landets behov anpassat hästbestånd kunna vi icke finna det försvarligt

att nu vidtaga en så stark beskäring av den varmblodiga stostammen inom landet som ett bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag skulle innebära. Departementschefen har i nämnda proposition uttalat, att det vore ett försvarsintresse av vikt att en krigsreserv av varmblodiga hästar funnes inom landet. Han har emellertid framhållit, att frågan, huruvida den föreslagna minskningen av arméns remontinköp borde föranleda särskilda stödåtgärder, innefattade ett spörsmål, som det torde ankomma på chefen för jordbruksdepartementet att närmare överväga. Enligt vår mening böra emellertid åtgärder, som kunna leda till en reducering av den nuvarande stostammen inom landet, vidtagas först sedan det genom en sammanställning av arméns och näringslivets behov av hästar vid en avspärrning eller minskad tillförsel av drivmedel blivit klarlagt, om vi efter en dylik minskning ha en betryggande försvarsberedskap i fråga om landets hästförsörjning.

Den sålunda förordade utredningen angående landets behov av hästar bör företagas med största möjliga skyndsamhet. Det synes emellertid föreligga starka skäl för att i avvaktan på resultatet av denna utredning låta betäckningarna under innevarande betäckningsperiod äga rum i oförändrad omfattning. En förutsättning härför är emellertid, att även för år 1954 ett oförändrat antal remonter inköpes, eller sålunda 500 varmblodiga hästar. Det överskott av remonter, som härigenom skulle inköpas utöver vad Kungl. Maj:t föreslagit, torde utan svårighet kunna tillvaratagas genom överföring till kategorien ackordshästar. De merkostnader för statsverket, som härigenom kunna uppstå, äro obetydliga i förhållande till vad erfarenheten visat, att det kostar att återupptaga en avelsgren, som en gång reducerats eller blivit nedlagd. Dessa merkostnader torde, såsom lantbruksstyrelsen föreslagit, kunna anvisas från nionde huvudtitelns anslag till hästavelns befrämjande.

Slutligen vilja vi även fästa uppmärksamheten på att ett stort antal lån utlämnats till småbrukare för inköp av varmblodiga avelsston. Dessa låntagare hava givetvis efter 1947 och 1948 års riksdagars beslut haft anledning utgå ifrån att statens remontinköp för framtiden skulle ske i oförändrad omfattning.

På grund av vad sålunda anförts få vi hemställa,

att riksdagen vid behandlingen av frågan om arméns remontering måtte

1) besluta att även för år 1954 ett oförändrat antal remonter skall inköpas, eller sålunda 500 varmblodiga hästar;

2) hos Kungl. Maj:t hemställa, att åtgärder måtte vidtagas för att överskottet på ridhästremonter placeras bland ackordshästbeståndet; samt

3) i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att en utredning måtte

verkställas angående arméns och näringslivets behov av hästar vid avstängning eller minskad tillförsel av drivmedel och att resultatet av denna utredning framlägges, innan sådana åtgärder vidtagits, som kunna leda till reducering av den nuvarande varmblodiga stostammen inom landet.

Stockholm den 13 april 1950.

Johan Ahlsten.

T. G. v. Seth.

Sam. B. Norup.

Rudolf Boman
i Kieryd.
